UZASADNIENIE

Przedmiotowy projekt wypełnienia upoważnienie ustawowe określone w art. 2 ust. 6 ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2022 r. poz. 2123) oraz stanowi kontynuację dotychczas realizowanego Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2017–2022.

Konieczność podjęcia pilnych prac nad projektem kolejnej edycji Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego, zwanego dalej „Programem", wynika m.in. z zakończenia okresu, na jaki został uchwalony dotychczas obowiązujący Program na lata 2017-2022. Mając na uwadze identyfikowane zjawiska zaburzeń i chorób psychicznych konieczna jest kontynuacja wdrażanych dotychczas działań w obszarze ochrony zdrowia psychicznego. Kontynuacja realizacji zadań wdrażanych dotychczas w ramach Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2017-2022 gwarantuje podejście do systemu ochrony zdrowia psychicznego w sposób kompleksowy angażując wszystkie kluczowe podmioty właściwe dla skutecznego wdrażania strategii. Program zawiera strategiczne działania niezbędne do realizacji w ramach systemu ochrony zdrowia psychicznego i wspierania osób z zaburzeniami psychicznymi.

Projektowane rozporządzenie określa katalog działań podejmowanych przez administrację publiczną mającą na celu przede wszystkim zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi zapewnienie zintegrowanej, kompleksowej, wielostronnej i powszechnie dostępnej opieki zdrowotnej oraz innych form opieki i pomocy niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym i społecznym oraz kształtowanie wobec osób z zaburzeniami psychicznymi właściwych postaw społecznych, w szczególności zrozumienia, akceptacji, życzliwości, a także przeciwdziałania ich dyskryminacji.

Program zakłada w zakresie:

1) zapewniania osobom z zaburzeniami psychicznymi wszechstronnej opieki adekwatnej do ich potrzeb przez:
   a) upowszechnienie zintegrowanego i kompleksowego modelu ochrony zdrowia psychicznego w oparciu o model opieki środowiskowej,
   b) upowszechnienie nowego modelu ochrony zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży opartego o trzy poziomy referencyjne,
   c) upowszechnienie zróżnicowanych form pomocy i oparcia społecznego,
   d) aktywizację zawodową osób z zaburzeniami psychicznymi,

e) skoordynowanie dostępnych form opieki i pomocy,

f) udzielanie wsparcia psychologiczno-pedagogicznego uczniom, rodzicom i nauczycielom;

2) prowadzenia działań na rzecz zapobiegania stygmatyzacji i dyskryminacji osób z zaburzeniami psychicznymi przez:

a) prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych dotyczących przedstawiania wizerunku osób z zaburzeniami psychicznymi w mediach,

b) prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych dotyczących konieczności respektowania praw osób z zaburzeniami psychicznymi;

3) monitorowania i oceny skuteczności działań realizowanych w ramach Programu gromadzenie i analizowanie sprawozdań zawierających informacje dotyczące realizacji zadań wynikających z Programu, przekazywanych przez podmioty wskazane w Programie.

Planowany program na lata 2023–2030 w porównaniu z obowiązującym Programem na lata 2017–2022 zakłada:

1) rozszerzenie Programu o zadania ukierunkowane na upowszechnienia nowego modelu ochrony zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży opartego o trzy poziomy referencyjne, jak również wskazanie nowych zadań dotyczących zapobiegania stygmatyzacji i wykluczeniu dzieci i młodzieży z zaburzeniami psychicznymi np. w jednostkach systemu oświaty;

2) aktualizację zadań, w tym np. dokonywanie aktualizacji regulacji ułatwiających objęcie kompleksową opieką osób z zaburzeniami psychicznymi;

3) usprawnienie zasad sprawozdawczości przez zmianę terminu sprawozdawania z realizacji Programu tj. za ostatnie 3 lata w porównaniu do wcześniejszego terminu corocznie przekazywanych sprawozdań za ostatnie dwa lata;

4) zobowiązanie do zawierania w sprawozdaniach informacji odnoszących się do stanu wyjściowego oraz wskaźników zawartych w załączniku do Programu.

Dodatkowo Program zawiera rozdziały dotyczące zalecanych rozwiązań organizacyjnych w systemie ochrony zdrowia psychicznego oraz niezbędnych kierunków działań w tym obszarze.

W § 2 projektu określono podmioty biorące udział w realizacji Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2023–2030, tj. zarówno ministrów właściwych ze

względu na cele Programu (minister właściwy do spraw: zdrowia, rodziny, zabezpieczenia społecznego, pracy, oświaty i wychowania, szkolnictwa wyższego i nauki, spraw wewnętrznych oraz Minister Sprawiedliwości i Minister Obrony Narodowej), jak i samorządy województw, powiatów i gmin oraz Narodowy Fundusz Zdrowia. W projekcie wskazano również, że w realizacji zadań wynikających z Programu mogą uczestniczyć również inne podmioty, w szczególności organizacje społeczne, stowarzyszenia, fundacje, samorządy zawodowe, kościoły i inne związki wyznaniowe oraz grupy samopomocy pacjentów i ich rodzin, które zakresem swojej działalności obejmują cele i zadania Programu.

W § 3 projektu uregulowano, że minister właściwy do spraw zdrowia kieruje realizacją Programu oraz koordynuje wykonanie zadań tego Programu.

W rozdziale 1 Programu stanowiącego załącznik do projektu przedstawiono informacje dotyczące rozpowszechnienia zaburzeń psychicznych na podstawie danych zawartych w badaniu pn. Kompleksowe badanie stanu zdrowia psychicznego społeczeństwa i jego uwarunkowań (EZOP II).

Dla przejrzystości zakresu objętego Programem w rozdziale 2 załącznika do projektu zawarto cele i zadania Programu ze wskazaniem podmiotów właściwych do ich realizacji.

Priorytetowe zadania Programu skupione są na rozwoju środowiskowej opieki psychiatrycznej dla osób dorosłych poprzez centra zdrowia psychicznego oraz tworzeniu nowych ośrodków opartych na trzech poziomach referencyjnych na rzecz rozwoju psychiatrii dzieci i młodzieży, co zostało gruntownie opisane w rozdziale 3 załącznika do projektu.

Szczegółowe kierunki działań wraz z wymaganymi warunkami niezbędnymi do zapewnienia i rozwoju systemu opieki psychiatrycznej zostały opisane szczegółowo w rozdziale 4 załącznika do projektu.

W § 4 projektu rozporządzenia wskazano, że rozporządzenie wejdzie w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Projekt rozporządzenia nie będzie miał wpływu na mikro-, małych i średnich przedsiębiorców.

Projekt rozporządzenia nie podlega procedurze notyfikacji w rozumieniu przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039 oraz z 2004 r. poz. 597).

Projekt rozporządzenia nie wymaga przedstawienia organom i instytucjom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu, w celu uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji albo uzgodnienia.

Projekt rozporządzenia nie jest sprzeczny z prawem Unii Europejskiej.

Nie ma możliwości podjęcia alternatywnych w stosunku do projektowanego rozporządzenia środków umożliwiających osiągniecie zamierzonego celu.